

Datum: 2025-03-12

Ärendenummer: SLK-2024-01162

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer: U2024/02723

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Utbildningsdepartementet betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)

Göteborgs Stad ställer sig överlag positiv till utredningens förslag om reformerad lärarutbildning. Stadens övergripande bedömning är att utredningens förslag på skärpta tillträdeskrav och ett ökat fokus i utbildningen på läs- och skrivinlärning, kognitionsvetenskap samt ämneskunskaper och ämnesdidaktik tillsammans skapar förutsättningar för att öka lärarutbildningens kvalitet och göra läraryrket mer attraktivt. Detta skapar i sin tur förutsättningar för högre undervisningskvalitet och förbättrade elevresultat. Göteborgs Stad bedömer att den största risken med utredningens förslag är att de skärpta tillträdeskraven medför att färre lärare examineras vilket kan komma att leda till en brist på behöriga lärare. Vid genomförandet av förslagen bör därför hänsyn tas till behovet av behöriga lärare i hela landet.

Göteborgs Stad vill även understryka vikten av att förslaget till reformerad lärarutbildning ligger i linje med övriga reformer och beslut inom skolans område. Det hade här varit önskvärt att utredningen adresserade de utmaningar de anpassade skolformerna står inför, när nuvarande undantag från kravet att endast speciallärare med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning får leda undervisningen, upphör 2028. Nedan kommenteras de förslag och bedömningar som Göteborgs Stad har synpunkter på i den ordning de är presenterade i utredningen.

Skärpta tillträdeskrav på kunskaper i svenska (kap 11,3 och 11,5)

Göteborgs Stad ser behov av att förtydliga vilka kunskaper som är nödvändiga för att tillgodogöra sig lärarutbildningen men anser att hur detta görs bör utredas närmare bland annat med hänsyn till de brister i nuvarande betygssystem som lyfts i betänkandet.

Möjlighet att komplettera för behörighet (kap 11.7)

Med anledning av de höjda tillträdeskraven delar Göteborgs Stad utredningens bedömning att det är viktigt att lärosätena anordnar behörighetsgivande utbildning. Även om Göteborgs Stad ser att det finns stora utmaningar med att göra det möjligt att komplettera redan godkända betyg inom komvux för att uppnå behörighet ställer sig staden positiv till att Universitets- och högskolerådet (UHR) får i uppdrag att utreda detta.

Det behövs fler som vill bli lärare och förskollärare (kap 11.9)

Göteborgs Stad ser, liksom utredningen, en uppenbar risk att de höjda tillträdeskraven leder till färre studenter på lärarutbildningarna. Samtidigt förväntar sig utredningen positiva effekter av förslagen i form av bättre motiverade studenter och en mer attraktiv

utbildning som lockar studenter som idag inte skulle välja att studera till lärare. Göteborgs Stad ställer sig positiv till att Skolverket och UHR föreslås få i uppdrag att genomföra aktiva informationsinsatser för att få fler att bli intresserade av lärar- och förskolläraryrkena och därmed också öka intresset för utbildningarna. Göteborgs Stad vill dock betona vikten av att regeringen noggrant följer utvecklingen och prövar ytterligare åtgärder för att göra utbildningen mer attraktiv i det fall förändringarna inte medför de positiva effekter som utredningen förväntar sig.

Alternativa vägar till en lärarexamen (kap 12)

Göteborgs Stad ställer sig positiv till utredningens förslag gällande en fortsatt satsning på alternativa vägar till en lärarexamen. Det är viktigt att det finns goda möjligheter att välja läraryrket även senare i yrkeslivet och de alternativa utbildningsvägarna utgör ett betydelsefullt komplement till de reguljära utbildningarna. Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att den framtida inriktningen bör vara att skapa permanenta lösningar istället för försöksverksamheter för att på så vis ge såväl studenter som lärosäten goda planeringsförutsättningar. Av detta följer att Göteborgs Stad även ställer sig positiv till att Universitetskanslerämbetet (UKÄ) får i uppdrag att utvärdera samtliga alternativa vägar till en lärarexamen, vilket skapar underlag för långsiktiga beslut. Samtidigt som det är viktigt att fortsätta satsa på alternativa utbildningsvägar vill Göteborgs Stad betona vikten av att de just ses som komplement till de reguljära utbildningarna. Lärare som har gått KPU är ofta behöriga i enbart ett ämne vilket för skolorna kan medföra utmaningar när det gäller att organisera och bemanna för behörig undervisning.

Ökat behov av samverkan (kap 13)

Utredningen föreslår att lärosätena får i uppdrag att gemensamt planera utbudet och dimensioneringen av lärarutbildningarna.

Göteborgs Stad har inget att invända mot förslaget men vill i sammanhanget betona att det är statens ansvar att det samlade utbildningsutbudet möter samhällets behov av lärare, det är inte de enskilda lärosätenas ansvar. Det är därför av stor betydelse att regeringen även fortsättningsvis följer utvecklingen och vid behov styr lärosätenas utbud av lärarutbildningar för att i möjligaste mån säkerställa att de lärare som examineras har de behörigheter som skolans huvudmän behöver. Göteborgs Stad delar även utredningens bedömning att det finns ett behov av en närmare samverkan kring kompetensförsörjning mellan lärarutbildningars intressenter på nationell nivå.

Göteborgs Stad ställer sig positiv till utredningens förslag att avsätta medel för att stödja samarbeten mellan lärosäten och kommuner i form av lärcentrum. Satsningen på att utveckla lärcentrum är viktig för att göra lärarutbildningen tillgänglig i hela landet och motverka de rekryteringsproblem som finns i delar av landet där det saknas närhet till studieorter.

Utredningen ser ett ökat behov av samverkan mellan lärosäten och skolväsendet och gör bland annat bedömningen att lärosätena i större utsträckning än idag bör använda sig av aktiva lärare som inom skolväsendet, inte minst inom ämnesdidaktik och pedagogik. Göteborgs Stad gör i sak ingen annan bedömning än utredningen men vill samtidigt påpeka att det för den enskilda skolan finns verksamhetsrelaterade utmaningar med kombinerade tjänster där delar av tjänsten utförs på ett lärosäte.

Behov av bättre kunskaper i ämnen och ämnesdidaktik (kap 14.1)

Utredningen föreslår att utrymmet för ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier ska öka med 15 högskolepoäng i grundlärar- och ämneslärarutbildningarna. Göteborgs Stad ställer sig positiv till förslaget och ser att lärarutbildningens kvalitet stärks genom att blivande lärare får en djupare och mer omfattande förståelse för de ämnen de ska undervisa i. Staden delar utredningens utgångspunkt att ämnesdidaktik stärker kopplingen mellan teori och praktik. Ökat fokus på ämnesstudier och ämnesdidaktik kan leda till en högre undervisningskvalitet och bättre elevresultat. Dessutom kan en starkare ämneskompetens bidra till att höja läraryrkets status och attraktivitet, vilket är viktigt för att locka fler kvalificerade kandidater till lärarutbildningen.

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att ett stort fokus ska läggas på undervisning i svenska med fokus på läs- och skrivinläring i lärarutbildningarna som är inriktade mot de lägre årskurserna. Staden vill här påtala att det även för inriktningarna mot de högre åldrarna är relevant och viktigt att utveckla undervisningen i svenska genom ett ökat fokus på läs- och skrivinläring och språkutvecklande arbetssätt. Som utredningen skriver är färdigheter i att läsa och skriva något som eleverna behöver utveckla under hela sin skoltid och det är av stor vikt att även lärare på högstadiet och gymnasiet kan upptäcka och stödja elever som halkat efter i sin läs- och skrivinläring.

Göteborgs Stad ställer sig även positiv till förslagen att det fritidspedagogiska området ska öka med 15 högskolepoäng i grundlärarutbildningen med inriktning mot fritidshem samt att det förskolepedagogiska området i förskollärarutbildningen ska utökas med 15 poäng.

Minskad tid för UVK och ökat fokus på praktiktäna innehåll (kap 14.2)

Göteborgs Stad är i grunden positiv till att utrymmet för ämnesstudier och ämnesdidaktik utökas och delar utredningens bedömning att det behövs neddragningar inom andra områden för att utbildningen inte ska bli allt för omfattande. Samtidigt bedömer staden att finns nackdelar med utredningens förslag rörande den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK).

Göteborgs Stad ser att det finns risker med att minska den teoretiska delen av utbildningen. I en stärkt professionalisering av läraryrket är det viktigt att praktiken vilar på en solid teoretisk grund. Snarare än att det finns behov av att minska de teoretiska delarna av utbildningen finns det behov av att utveckla de delar i utbildningen som handlar om att omsätta teorin i praktik. I detta hänseende är det olyckligt att utredningen föreslår att utrymmet för vetenskapsteori och forskningsmetodik ska minska samt att dagens skrivelser om grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter reduceras till enbart värdegrund. Det samma gäller lärandeteorier där Göteborgs Stad anser att det är betydelsefullt att denna del finns kvar i utbildningen, men med en mycket tydligare betoning på hur lärandeteorier knyts till vardagens situationer i klassrummet.

Göteborgs Stad vill även problematisera den tyngd som det i utredningen läggs vid evidensbaserad undervisning. Utredningen betonar att undervisningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, vilket utredningen menar kräver kunskaper om evidensbaserade metoder och forskningsresultat. Ett allt för ensidigt ställningstagande för kvantitativ forskning kan dock medföra risker i form av en övertro på evidensbaserad och "best practice". Med ett förhållningssätt där problemområden och lösningar redan är

föreslagna uppmuntras inte skolans professionella till egna situationsanpassade analyser av just sina barns och elevers behov.

I utredningen förs resonemang om att stärka kopplingen mellan UVK och den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Hur detta skulle påverka skolornas roll framgår dock inte i utredningen och skulle behöva tydliggöras.

Yrkeslärarutbildningen ska utvecklas (kap 14.4)

Göteborgs Stad ställer sig positiv till utredningens förslag om hur yrkeslärarutbildningen ska utvecklas. Det är viktigt att stärka utbildningen genom ett utökat inslag av ämnesdidaktik och kognitionsvetenskap, inte minst ur ett kompensatoriskt perspektiv då många elever på yrkesprogram har stora behov av anpassningar och stöd för att tillgodogöra sig utbildningen.

Huvudmännen har ett stort ansvar för den verksamhetsförlagda utbildningen (kap 14.5.3)

Utredningen gör bedömningen att huvudmännen har ett stort ansvar för den verksamhetsförlagda utbildningen. Utredningen har även övervägt, men inte gått vidare med att föreslå en lagreglerad skyldighet för huvudmän inom skolans område att anordna VFU. Göteborgs Stad anser inte att de utmaningar som finns inom VFU-området är tillräckligt belysta i utredningen. Kvaliteten på den verksamhetsförlagda utbildningen är varierande och det finns tendenser som pekar på att resursbrister exempelvis resulterar i färre besök från lärosätena och att VFU-handledaren får ta allt större ansvar. Eftersom den verksamhetsförlagda utbildningen är så viktig anser Göteborgs Stad att det finns behov av ytterligare utredning i syfte att säkra och utveckla den verksamhetsförlagda utbildningens funktion inom lärarutbildningen.

Ökat fokus på kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna (kap 15.4)

Göteborgs Stad ställer sig positiv till utredningens förslag att kognitionsvetenskap ska ges ett ökat utrymme i lärar- och förskollärarutbildningarna.

Genom ett ökat fokus på kognitionsvetenskap kan lärarstudenter lära sig mer om de kognitiva processer som påverkar inläring, såsom minne, uppmärksamhet och problemlösning. Detta kan hjälpa dem att utveckla mer effektiva undervisningsmetoder som är anpassade till elevernas kognitiva förutsättningar. En starkare grund i kognitionsvetenskap kan också bidra till att lärarna blir bättre rustade att identifiera och stödja elever med olika inlärningsbehov, vilket kan leda till en mer inkluderande undervisning. Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att kognitionsvetenskap bör ingå i de ämnesdidaktiska studierna.

Göteborgs Stad ser det som positivt att kunskap om vuxnas lärande lyfts fram som ett särskilt område i examensmålen för ämneslärarutbildningarna. Staden vill dock påpeka att komvux även rekryterar lärare från grundlärarutbildningen och yrkeslärarutbildningen.

Även om Göteborgs Stad ser att det är positivt med ett ökat fokus på kognitionsvetenskap inom lärarutbildningen är det också viktigt att framhålla att det finns risker med ett alltför ensidigt fokus på en forskningsdisciplin. Lärande är ett mångfacetterat fenomen och olika lärandeteorier lyfter fram olika aspekter av lärande som tillsammans bidrar till att skapa en helhetsförståelse. Läggs allt för stort fokus på kognitionsvetenskap riskerar forskning om lärande inom andra discipliner att trängas undan. Det är även av central betydelse att ett stärkt fokus på kognitionsvetenskap inte leder till att praktiska aspekter av

lärarutbildningen får mindre utrymme. Det är viktigt att lärarstudenter får tillräcklig praktisk erfarenhet och pedagogiska färdigheter för att kunna hantera klassrumssituationer effektivt.

I utredningen konstateras att undervisning i kognitionsvetenskap idag endast sker i liten utsträckning på lärarutbildningarna. Göteborgs Stad delar därför utredningens bedömning att det behövs en satsning på forskning i kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna och ser även att de kompetensutvecklingsinsatser för lärarutbildare som utredningen föreslår är nödvändiga. Göteborgs Stad kan dock se att det finns risker med att så snabbt föra in ett område som tidigare haft en svag ställning inom lärarutbildningen. Kvaliteten på undervisningen är i slutändan beroende av hur väl kunskapsområdet är etablerat och värderat på lärosätena.

Ökat fokus på undervisning om läs- och skrivinläring (kap 16)

Göteborgs Stad välkomnar det ökade fokus på läs- och skrivinläring som utredningens förslag innebär. En god förmåga att läsa och skriva är grundläggande för elevernas fortsatta skolgång.

I utredningen betonas vikten av att undervisning om läs- och skrivinläring ska baseras på evidensbaserad forskning. Göteborgs Stad delar denna uppfattning. Genom evidensbaserade metoder kan studenterna lära sig de mest effektiva teknikerna för att undervisa i läs- och skrivinläring vilket i sin tur kan leda till bättre elevresultat. Ett systematiskt och vetenskapligt förankrat tillvägagångssätt kan även höja läraryrkets status och säkerställa att alla lärare har en solid grund i de senaste forskningsbaserade metoderna. Samtidigt är det, som utredningen också påpekar, viktigt att lärarstudenter är medvetna om andra metoder som används för läsinläring.

Det kan finnas risker med att allt för ensidigt implementera särskilt rekommenderade undervisningsmetoder utan att ta hänsyn till lärares professionella omdöme och kompetenser, där också den specifika lärandekontexten är central.

Utredningens förslag om ökat fokus på undervisning om läs- och skrivinläring är begränsat till de utbildningar som är inriktade mot lärare i de lägsta åldrarna. Göteborgs Stad delar utredningens uppfattning om att det är här det är som allra viktigast att öka fokuset på läs- och skrivinläring men ser samtidigt att även lärare som undervisar i de högre årskurserna har behov av dessa kunskaper. Exempelvis kan elever med svenska som andraspråk ofta möta särskilda svårigheter med läs- och skrivinläring vilket är viktigt för lärare även i de högre årskurserna att uppmärksamma. Göteborgs Stad anser därför att det bör övervägas om det även i ämnes- och yrkeslärarutbildningarnas innehåll kan innefattas kunskap om skillnader mellan första- och andraspråksinläring, vilka drag som karakteriserar texter i olika ämnen samt hur lärare kan tillämpa evidensbaserade metoder för läs- och skrivinläring.

Uppdaterade examensmål (kap 17)

Göteborgs Stad ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag på uppdaterade examensmål. Förslaget innebär en förenkling jämfört med nuvarande ordning och staden delar utredningens bedömning att förslaget ger en god grund för kvalitativt hållbara utbildningar. Göteborgs Stad anser dock, i enlighet med ovanstående synpunkter, att det bör övervägas om utredningens förslag på förtydligade mål gällande läs- och skrivinläring samt språkutveckling även kan appliceras på lärarutbildningarnas inriktningar mot högre åldrar.

Utredningen använder vid upprepade tillfällen uttrycket ”evidensbaserad vetenskaplig grund” och föreslår att begreppet förs in i examensmålen. Göteborgs Stad ser dock inte att utredningen tydligt definierat vad som avses med begreppet. Staden menar att det vore lämpligare att använda begrepp som visar att även annan kunskap än den evidens- och forskningsbaserade behövs i undervisningen, till exempel ”evidensinformerad undervisning” som Skolforskningsinstitutet använder. Detta begrepp knyter också an till skollagens formulering att utbildningen ska vila på både vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Kvalitetsförstärkningar för lärarutbildningarna (kap 18)

Göteborgs Stad är positiv till att lärarutbildningarnas ekonomiska förutsättningar stärks i enlighet med förslaget. Staden anser dock att utredningen inte tillräckligt motiverat de föreslagna skillnaderna i ersättningsbelopp för ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier mellan HJTS-området (humanistiskt, juridiskt, teologiskt, samhällsvetenskapligt utbildningsområde) och NTF-området (naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutiskt utbildningsområde).

Konsekvenser för kommunala skolhuvudmän (kap 20.5.2)

Utredningen konstaterar att ett reformerat innehåll i lärarutbildningarna kan skapa behov av, och efterfrågan på fortbildningsinsatser för befintliga lärare. Göteborgs Stad vill här betona vikten av att Skolverket erbjuder fortbildningsinsatser för att möta detta behov inom ramen för professionsprogrammet.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan.

Axel Josefson (M) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som stadsledningskontorets föreslagit (bilaga A).

Vid omröstning röstade Daniel Bernmar (V), Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Jenny Broman (V), Marina Johansson (S), Karin Pleijel (MP), tjänstgörande ersättaren Johannes Hulter (S) och ordföranden Jonas Attenius (S) för bifall till Jenny Bromans yrkande.

Axel Josefson (M), Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D), Jörgen Fogelklou (SD), Axel Darvik (L) och tjänstgörande ersättaren Nina Miskovsky (M) röstade för bifall till Axel Josefsons och Jörgen Fogelklous yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med sju röster mot sex att bifalla Viktoria Tryggvadottir Rolkas yrkande.

Jörgen Fogelklou (SD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 7 mars 2025 (bilaga B).

Emmyly Bönfors (C) antecknade följande till protokollet: Centerpartiet hade ställt oss bakom tjänsteutlåtandet om vi hade fått rösta.

Göteborg den 12 mars 2025
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Utbildningsdepartementet betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)

Göteborgs Stad ställer sig överlag positiv till utredningens förslag om reformerad lärarutbildning. Stadens övergripande bedömning är att utredningens förslag på skärpta tillträdeskrav och ett ökat fokus i utbildningen på läs- och skrivinlärning, kognitionsvetenskap samt ämneskunskaper och ämnesdidaktik tillsammans skapar förutsättningar för att öka lärarutbildningens kvalitet och göra läraryrket mer attraktivt. Detta skapar i sin tur förutsättningar för högre undervisningskvalitet och förbättrade elevresultat. Göteborgs Stad bedömer att den största risken med utredningens förslag är att de skärpta tillträdeskraven medför att färre lärare examineras vilket kan komma att leda till en brist på behöriga lärare. Vid genomförandet av förslagen bör därför hänsyn tas till behovet av behöriga lärare i hela landet.

Göteborgs Stad vill även understryka vikten av att förslaget till reformerad lärarutbildning ligger i linje med övriga reformer och beslut inom skolans område. Det hade här varit önskvärt att utredningen adresserade de utmaningar de anpassade skolformerna står inför, när nuvarande undantag från kravet att endast speciallärare med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning får leda undervisningen, upphör 2028. Nedan kommenteras de förslag och bedömningar som Göteborgs Stad har synpunkter på i den ordning de är presenterade i utredningen.

Skärpta tillträdeskrav på kunskaper i svenska (kap 11,3 och 11,5)

Göteborgs Stad ställer sig positiv till att höja kraven på svensk-kunskaper för antagning till lärarutbildningen enligt utredningens förslag. Som utredningen också konstaterar är goda kunskaper i svenska en förutsättning för att tillgodogöra sig utbildningen. Till skillnad mot utredningen förordar dock Göteborgs Stad att betyget C i svenska och svenska som andraspråk bör gälla som tillträdeskrav även för förskolläraryrket och grundläraryrket med inriktning fritidshem.

Goda förkunskaper i svenska är minst lika viktigt för förskollärare som lärare i de andra skolformerna. Ett av förskolans viktigaste uppdrag är stimulera barns språkutveckling, vilket är avgörande för deras identitetsutveckling, relationsförmåga och kunskapsutveckling. För att förskollärarna ska kunna genomföra detta uppdrag krävs goda kunskaper i svenska språket. Att ställa lägre tillträdeskrav till förskolläraryrket riskerar även att devalvera förskolläraryrkets status och attraktivitet i jämförelse med övriga läraryrken.

Göteborgs Stad anser att ovanstående resonemang gällande tillträdeskraven till förskolläraryrket i hög grad även kan appliceras på antagningen till grundläraryrket med inriktning fritidshem. Fritidshemmen har stora möjligheter att bidra till att stärka elevernas språkutveckling, läsintresse och läsförmåga och även för lärare inom fritidshemmen riskerar yrkesrollens status att påverkas negativt om antagningskraven är lägre för denna utbildning.

Göteborgs Stad anser att det finns skäl att ytterligare pröva om de skärpta kraven i svenska även ska gälla för kompletterande pedagogisk utbildning (KPU). Staden har erfarenheter av att studenter som inte klarar språkravet för vissa kurser inom utlandsutbildade lärares vidareutbildning (ULV) istället väljer att söka sig till KPU.

Möjlighet att komplettera för behörighet (kap 11.7)

Med anledning av de höjda tillträdeskraven delar Göteborgs Stad utredningens bedömning att det är viktigt att lärosätena anordnar behörighetsgivande utbildning. Även om Göteborgs Stad ser att det finns stora utmaningar med att göra det möjligt att komplettera redan godkända betyg inom komvux för att uppnå behörighet ställer sig staden positiv till att Universitets- och högskolerådet (UHR) får i uppdrag att utreda detta.

Det behövs fler som vill bli lärare och förskollärare (kap 11.9)

Göteborgs Stad ser, liksom utredningen, en uppenbar risk att de höjda tillträdeskraven leder till färre studenter på lärarutbildningarna. Samtidigt förväntar sig utredningen positiva effekter av förslagen i form av bättre motiverade studenter och en mer attraktiv utbildning som lockar studenter som idag inte skulle välja att studera till lärare. Göteborgs Stad ställer sig positiv till att Skolverket och UHR föreslås få i uppdrag att genomföra aktiva informationsinsatser för att få fler att bli intresserade av lärar- och förskolläraryrkena och därmed också öka intresset för utbildningarna. Göteborgs Stad vill dock betona vikten av att regeringen noggrant följer utvecklingen och prövar ytterligare åtgärder för att göra utbildningen mer attraktiv i det fall förändringarna inte medför de positiva effekter som utredningen förväntar sig.

Alternativa vägar till en lärarexamen (kap 12)

Göteborgs Stad ställer sig positiv till utredningens förslag gällande en fortsatt satsning på alternativa vägar till en lärarexamen. Det är viktigt att det finns goda möjligheter att välja läraryrket även senare i yrkeslivet och de alternativa utbildningsvägarna utgör ett betydelsefullt komplement till de reguljära utbildningarna. Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att den framtida inriktningen bör vara att skapa permanenta lösningar istället för försöksverksamheter för att på så vis ge såväl studenter som lärosäten goda planeringsförutsättningar. Av detta följer att Göteborgs Stad även ställer sig positiv till att Universitetskanslerämbetet (UKÄ) får i uppdrag att utvärdera samtliga alternativa vägar till en lärarexamen, vilket skapar underlag för långsiktiga beslut. Samtidigt som det är viktigt att fortsätta satsa på alternativa utbildningsvägar vill Göteborgs Stad betona vikten av att de just ses som komplement till de reguljära utbildningarna. Lärare som har gått KPU är ofta behöriga i enbart ett ämne vilket för skolorna kan medföra utmaningar när det gäller att organisera och bemanna för behörig undervisning.

Ökat behov av samverkan (kap 13)

Utredningen föreslår att lärosätena får i uppdrag att gemensamt planera utbudet och dimensioneringen av lärarutbildningarna.

Göteborgs Stad har inget att invända mot förslaget men vill i sammanhanget betona att det är statens ansvar att det samlade utbildningsutbudet möter samhällets behov av lärare, det är inte de enskilda lärosätenas ansvar. Det är därför av stor betydelse att regeringen även fortsättningsvis följer utvecklingen och vid behov styr lärosätenas utbud av lärarutbildningar för att i möjligaste mån säkerställa att de lärare som examineras har de behörigheter som skolans huvudmän behöver. Göteborgs Stad delar även utredningens bedömning att det finns ett behov av en närmare samverkan kring kompetensförsörjning mellan lärarutbildningars intressenter på nationell nivå.

Göteborgs Stad ställer sig positiv till utredningens förslag att avsätta medel för att stödja samarbeten mellan lärosäten och kommuner i form av lärcentrum. Satsningen på att utveckla lärcentrum är viktig för att göra lärarutbildningen tillgänglig i hela landet och motverka de rekryteringsproblem som finns i delar av landet där det saknas närhet till studieorter.

Utredningen ser ett ökat behov av samverkan mellan lärosäten och skolväsendet och gör bland annat bedömningen att lärosätena i större utsträckning än idag bör använda sig av aktiva lärare som inom skolväsendet, inte minst inom ämnesdidaktik och pedagogik. Göteborgs Stad gör i sak ingen annan bedömning än utredningen men vill samtidigt påpeka att det för den enskilda skolan finns verksamhetsrelaterade utmaningar med kombinerade tjänster där delar av tjänsten utförs på ett lärosäte.

Behov av bättre kunskaper i ämnen och ämnesdidaktik (kap 14.1)

Utredningen föreslår att utrymmet för ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier ska öka med 15 högskolepoäng i grundlärar- och ämneslärarutbildningarna. Göteborgs Stad ställer sig positiv till förslaget och ser att lärarutbildningens kvalitet stärks genom att blivande lärare får en djupare och mer omfattande förståelse för de ämnen de ska undervisa i. Staden delar utredningens utgångspunkt att ämnesdidaktik stärker kopplingen mellan teori och praktik. Ökat fokus på ämnesstudier och ämnesdidaktik kan leda till en högre undervisningskvalitet och bättre elevresultat. Dessutom kan en starkare ämneskompetens bidra till att höja läraryrkets status och attraktivitet, vilket är viktigt för att locka fler kvalificerade kandidater till lärarutbildningen.

Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att ett stort fokus ska läggas på undervisning i svenska med fokus på läs- och skrivinläring i lärarutbildningarna som är inriktade mot de lägre årskurserna. Staden vill här påtala att det även för inriktningarna mot de högre åldrarna är relevant och viktigt att utveckla undervisningen i svenska genom ett ökat fokus på läs- och skrivinläring och språkutvecklande arbetsätt. Som utredningen skriver är färdigheter i att läsa och skriva något som eleverna behöver utveckla under hela sin skoltid och det är av stor vikt att även lärare på högstadiet och gymnasiet kan upptäcka och stödja elever som halkat efter i sin läs- och skrivinläring.

Göteborgs Stad ställer sig även positiv till förslagen att det fritidspedagogiska området ska öka med 15 högskolepoäng i grundlärarutbildningen med inriktning mot fritidshem samt att det förskolepedagogiska området i förskollärarutbildningen ska utökas med 15 poäng.

Minskad tid för UVK och ökat fokus på praktiska innehåll (kap 14.2)

Göteborgs Stad är i grunden positiv till att utrymmet för ämnesstudier och ämnesdidaktik utökas och delar utredningens bedömning att det behövs neddragningar inom andra områden för att utbildningen inte ska bli allt för omfattande. Samtidigt bedömer staden att

finns nackdelar med utredningens förslag rörande den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK).

Göteborgs Stad ser att det finns risker med att minska den teoretiska delen av utbildningen. I en stärkt professionalisering av läraryrket är det viktigt att praktiken vilar på en solid teoretisk grund. Snarare än att det finns behov av att minska de teoretiska delarna av utbildningen finns det behov av att utveckla de delar i utbildningen som handlar om att omsätta teorin i praktik. I detta hänseende är det olyckligt att utredningen föreslår att utrymmet för vetenskapsteori och forskningsmetodik ska minska samt att dagens skrivningar om grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter reduceras till enbart värdegrund. Det samma gäller lärandeteorier där Göteborgs Stad anser att det är betydelsefullt att denna del finns kvar i utbildningen, men med en mycket tydligare betoning på hur lärandeteorier knyts till vardagens situationer i klassrummet.

Göteborgs Stad vill även problematisera den tyngd som det i utredningen läggs vid evidensbaserad undervisning. Utredningen betonar att undervisningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, vilket utredningen menar kräver kunskaper om evidensbaserade metoder och forskningsresultat. Ett allt för ensidigt ställningstagande för kvantitativ forskning kan dock medföra risker i form av en övertro på evidensbaserad och "best practice". Med ett förhållningssätt där problemområden och lösningar redan är föreslagna uppmuntras inte skolans professionella till egna situationsanpassade analyser av just sina barns och elevers behov.

I utredningen förs resonemang om att stärka kopplingen mellan UVK och den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU). Hur detta skulle påverka skolornas roll framgår dock inte i utredningen och skulle behöva tydliggöras.

Yrkeslärarutbildningen ska utvecklas (kap 14.4)

Göteborgs Stad ställer sig positiv till utredningens förslag om hur yrkeslärarutbildningen ska utvecklas. Det är viktigt att stärka utbildningen genom ett utökat inslag av ämnesdidaktik och kognitionsvetenskap, inte minst ur ett kompensatoriskt perspektiv då många elever på yrkesprogram har stora behov av anpassningar och stöd för att tillgodogöra sig utbildningen.

Huvudmännen har ett stort ansvar för den verksamhetsförlagda utbildningen (kap 14.5.3)

Utredningen gör bedömningen att huvudmännen har ett stort ansvar för den verksamhetsförlagda utbildningen. Utredningen har även övervägt, men inte gått vidare med att föreslå en lagreglerad skyldighet för huvudmän inom skolans område att anordna VFU. Göteborgs Stad anser inte att de utmaningar som finns inom VFU-området är tillräckligt belysta i utredningen. Kvaliteten på den verksamhetsförlagda utbildningen är varierande och det finns tendenser som pekar på att resursbrister exempelvis resulterar i färre besök från lärosätena och att VFU-handledaren får ta allt större ansvar. Eftersom den verksamhetsförlagda utbildningen är så viktig anser Göteborgs Stad att det finns behov av ytterligare utredning i syfte att säkra och utveckla den verksamhetsförlagda utbildningens funktion inom lärarutbildningen.

Ökat fokus på kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna (kap 15.4)

Göteborgs Stad ställer sig positiv till utredningens förslag att kognitionsvetenskap ska ges ett ökat utrymme i lärar- och förskollärarytbildningarna.

Genom ett ökat fokus på kognitionsvetenskap kan lärarstudenter lära sig mer om de kognitiva processer som påverkar inläring, såsom minne, uppmärksamhet och problemlösning. Detta kan hjälpa dem att utveckla mer effektiva undervisningsmetoder som är anpassade till elevernas kognitiva förutsättningar. En starkare grund i kognitionsvetenskap kan också bidra till att lärarna blir bättre rustade att identifiera och stödja elever med olika inlärningsbehov, vilket kan leda till en mer inkluderande undervisning. Göteborgs Stad delar utredningens bedömning att kognitionsvetenskap bör ingå i de ämnesdidaktiska studierna.

Göteborgs Stad ser det som positivt att kunskap om vuxnas lärande lyfts fram som ett särskilt område i examensmålen för ämneslärarutbildningarna. Staden vill dock påpeka att komvux även rekryterar lärare från grundlärarutbildningen och yrkeslärarutbildningen.

Även om Göteborgs Stad ser att det är positivt med ett ökat fokus på kognitionsvetenskap inom lärarutbildningen är det också viktigt att framhålla att det finns risker med ett alltför ensidigt fokus på en forskningsdisciplin. Lärande är ett mångfacetterat fenomen och olika lärandeteorier lyfter fram olika aspekter av lärande som tillsammans bidrar till att skapa en helhetsförståelse. Läggs allt för stort fokus på kognitionsvetenskap riskerar forskning om lärande inom andra discipliner att trängas undan. Det är även av central betydelse att ett stärkt fokus på kognitionsvetenskap inte leder till att praktiska aspekter av lärarutbildningen får mindre utrymme. Det är viktigt att lärarstudenter får tillräcklig praktisk erfarenhet och pedagogiska färdigheter för att kunna hantera klassrumssituationer effektivt.

I utredningen konstateras att undervisning i kognitionsvetenskap idag endast sker i liten utsträckning på lärarutbildningarna. Göteborgs Stad delar därför utredningens bedömning att det behövs en satsning på forskning i kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna och ser även att de kompetensutvecklingsinsatser för lärarutbildare som utredningen föreslår är nödvändiga. Göteborgs Stad kan dock se att det finns risker med att så snabbt föra in ett område som tidigare haft en svag ställning inom lärarutbildningen. Kvaliteten på undervisningen är i slutändan beroende av hur väl kunskapsområdet är etablerat och värderat på lärosätena.

Ökat fokus på undervisning om läs- och skrivinläring (kap 16)

Göteborgs Stad välkomnar det ökade fokus på läs- och skrivinläring som utredningens förslag innebär. En god förmåga att läsa och skriva är grundläggande för elevernas fortsatta skolgång.

I utredningen betonas vikten av att undervisning om läs- och skrivinläring ska baseras på evidensbaserad forskning. Göteborgs Stad delar denna uppfattning. Genom evidensbaserade metoder kan studenterna lära sig de mest effektiva teknikerna för att undervisa i läs- och skrivinläring vilket i sin tur kan leda till bättre elevresultat. Ett systematiskt och vetenskapligt förankrat tillvägagångssätt kan även höja läraryrkets status och säkerställa att alla lärare har en solid grund i de senaste forskningsbaserade metoderna. Samtidigt är det, som utredningen också påpekar, viktigt att lärarstudenter är medvetna om andra metoder som används för läsinläring.

Det kan finnas risker med att allt för ensidigt implementera särskilt rekommenderade undervisningsmetoder utan att ta hänsyn till lärares professionella omdöme och kompetenser, där också den specifika lärandekontexten är central.

Utredningens förslag om ökat fokus på undervisning om läs- och skrivinlärning är begränsat till de utbildningar som är inriktade mot lärare i de lägsta åldrarna. Göteborgs Stad delar utredningens uppfattning om att det är här det är som allra viktigast att öka fokuset på läs- och skrivinlärning men ser samtidigt att även lärare som undervisar i de högre årskurserna har behov av dessa kunskaper. Exempelvis kan elever med svenska som andraspråk ofta möta särskilda svårigheter med läs- och skrivinlärning vilket är viktigt för lärare även i de högre årskurserna att uppmärksamma. Göteborgs Stad anser därför att det bör övervägas om det även i ämnes- och yrkeslärarutbildningarnas innehåll kan innefattas kunskap om skillnader mellan första- och andraspråksinlärning, vilka drag som karakteriserar texter i olika ämnen samt hur lärare kan tillämpa evidensbaserade metoder för läs- och skrivinlärning.

Uppdaterade examensmål (kap 17)

Göteborgs Stad ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag på uppdaterade examensmål. Förslaget innebär en förenkling jämfört med nuvarande ordning och staden delar utredningens bedömning att förslaget ger en god grund för kvalitativt hållbara utbildningar. Göteborgs Stad anser dock, i enlighet med ovanstående synpunkter, att det bör övervägas om utredningens förslag på förtydligade mål gällande läs- och skrivinlärning samt språkutveckling även kan appliceras på lärarutbildningarnas inriktningar mot högre åldrar.

Utredningen använder vid upprepade tillfällen uttrycket ”evidensbaserad vetenskaplig grund” och föreslår att begreppet förs in i examensmålen. Göteborgs Stad ser dock inte att utredningen tydligt definierat vad som avses med begreppet. Staden menar att det vore lämpligare att använda begrepp som visar att även annan kunskap än den evidens- och forskningsbaserade behövs i undervisningen, till exempel ”evidensinformerad undervisning” som Skolforskningsinstitutet använder. Detta begrepp knyter också an till skollagens formulering att utbildningen ska vila på både vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Kvalitetsförstärkningar för lärarutbildningarna (kap 18)

Göteborgs Stad är positiv till att lärarutbildningarnas ekonomiska förutsättningar stärks i enlighet med förslaget. Staden anser dock att utredningen inte tillräckligt motiverat de föreslagna skillnaderna i ersättningsbelopp för ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier mellan HJTS-området (humanistiskt, juridiskt, teologiskt, samhällsvetenskapligt utbildningsområde) och NTF-området (naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutiskt utbildningsområde).

Konsekvenser för kommunala skolhuvudmän (kap 20.5.2)

Utredningen konstaterar att ett reformerat innehåll i lärarutbildningarna kan skapa behov av, och efterfrågan på fortbildningsinsatser för befintliga lärare. Göteborgs Stad vill här betona vikten av att Skolverket erbjuder fortbildningsinsatser för att möta detta behov inom ramen för professionsprogrammet.

Yttrande angående Remiss från Utbildningsdepartementet betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning (SOU 2024:81)

Sverigedemokraterna delar stadsledningskontorets bedömning att förslagen om skärpta tillträdeskrav och ökat fokus på läs- och skrivinlärning, Kognitionsvetenskap, ämneskunskaper och ämnesdidaktik stärker lärarutbildningens kvalitet och läraryrkets attraktionskraft.

Vi uppskattar särskilt betygskravet C i svenska för antagning till lärarutbildningen och vill se att detta även gäller för förskolläraryrket och grundläraryrket med inriktning fritidshem. Vi välkomnar det ökade fokuset på kognitionsvetenskap men vill se en balans där andra pedagogiska perspektiv och professionell frihet också får utrymme.

Vi föredrar att staten återtar ansvaret för lärarutbildningens utbud och dimensionering istället för att detta ansvar läggs på lärosätena gemensamt. Vi ser gärna att lärarutbildningen sker på etablerade lärosäten och motsätter oss att delar av verksamheten flyttas till kommunala lärcentrum. Vi hade även gärna sett höjda betygskrav för lärarstudenter i undervisningsämnena.

Sverigedemokraterna ser fram emot att dessa reformer bidrar till att stärka läraryrket och förbättra skolans kvalitet.